

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET TAXÅS i ÄLMHULTS KOMMUN

A ALLMÄN BESKRIVNING

1. Data

Naturreservatet omfattar en areal av 116,8 ha, varav 10,9 ha betesmark, 1,5 ha barrskog för fri utveckling, 33,5 ha lövskog där skötseln inriktas på borttagande av gran för senare fri utveckling av löv, där främst lind gynnas, 14,4 ha barrskog som skall omföras successivt till ädellövskog med fri utveckling, 3,3 ha blandskogsbevuxna öar, 0,6 ha öppen utsiktsplats och 52,5 ha vatten. Reservatet är beläget i östra delen av sjön Möckeln, 1,5 km nordväst om Stenbrohults kyrka. Kartan till beslutet om bildande av naturreservatet, bilaga 1, skall utgöra karta också för denna skötselplan.

2. Syfte

Syftet med värden och förvaltningen är att bevara och på sikt genom särskild naturvårdsinriktad skötsel utöka **de ädla lövskogarna** i området så att de skyddsvärda arterna i den rika **faunan och floran** kan bibehållas och utvecklas i livskraftiga populationer. Syftet är också att bevara och utveckla **odlingslandskapets** natur- och kulturhistoriska värden bl a genom att hävden sker utan kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel, genom att hamling sker av lövträd i och i anslutning till odlingsmarkerna samt genom att den ålderdomliga strukturen bevaras. Vidare skall **fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar** vårdas och allmänhetens möjligheter till **friluftsliv** främjas i den mån det är förenligt med områdets naturvärden.

3. Områdets natur

Sjön Möckeln har lövskogsrika omgivningar framförallt i norr och öster där grönstensområden med kalkrik vitt-ringsjord bidrar till områdets artrikedom i flora och fauna.

Lövskogarna på Möckelnäshalvön är variationsrika med ek, lind, alm, lönn, avenbok och bok. Några av de mest intressanta lövbestånden är de på grönstenshöjderna vid Taxås gård och på Kronan, som är naturreservat sedan 1985.

En detaljerad beskrivning av floran och faunan på Taxås finns i beslutet, sid 2.

4. Tillgänglighet

Området nås lätt med bil från allmänna vägen från Stenbrohult och från de två stigarna i området.

5. Slitage- och störningskänslighet

Fågellivet är störningskänsligt under vår och försommar, men något behov av tillträdesförbud finns f n inte.

6. Inventeringar

Kronobergs natur, naturvårdsprogram för Kronobergs län, Länsstyrelsen 1989.

Lindskål, *Holwaya mucida*, i Sverige. Gillis Aronsson 1991(Svensk Bot Tidskr 85:9-18)

Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården i Kronobergs län, Länsstyrelsen 1992.

Lövnaturskogens flora och fauna, SNV Rapport 3991, 1992

Taxås/Möckelsnäs - Herrgårdslandskap med arv från urtiden, Sven G Nilsson, (Syds måländsk Natur 4, 1993)

Trädbundna lavar och skalbaggar i ålderdomliga kulturlandskap, Nilsson, Baranowski, Arup och Ekman (Sv Bot Tidskr vol.88 (1994): sid 1-12).

B DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1. Generella riktlinjer och åtgärder

Hävd av skogsmarken skall ske i den omfattning och på det sätt som anges nedan.

2. Beskrivning av delområden och föreskrifter för skötsel av dessa

Hela naturreservatet är indelat i skötselområden, som redovisas och betecknas i denna beskrivning och på kartan, bilaga 1.

Skötselområde a (9,5 ha)

Beskrivning: Planterad grandominerad ungskog och gallringsmogen skog med inslag av lövträd. Norra delen är f.d. åker.

Mål: Ädellövskog som utvecklas fritt.

Åtgärder: Skogen skall skötas normalt fram till och med slutavverkningen. Förekommande lövträd skall gynnas vid gallring. Området skall efter slutavverkningen lämnas för självföryngring från intilliggande bestånd och fri utveckling till ädellövskog. Bortröjning av inväxande unggran skall därefter ske vid behov.

Skötselområde b (11,9 ha)

Beskrivning: Bokdominerat bestånd med inslag av andra lövträd t ex avenbok, lind och ek. Olikåldrigt och delvis gallrat. Detta område är tillsammans med områdena d och h det viktigaste för den hotade faunan och floran. Det innehåller också en liten våtmark bevuxen med tall och björk.

Mål: Ädellövskog som i princip utvecklas fritt.

Åtgärder: Inga utom att en stig skall ordnas och märkas ut genom området. Enstaka plockhuggning för att gynna enstaka ädellövträdindividens (t ex lind) utveckling till mycket grova lövträd samt för att gynna föryngring av lind skall ske vid behov.

Skötselområde c (1,9 ha)

Beskrivning: Betesmark med odlingsrösen (f d åker) där all träd- och buskvegetation röjts bort.

Mål: Öppen beteshävdad mark.

Åtgärder: Den stora artrikedomen i buskskiktet med bl a hassel, lind, slån och hägg skall bibehållas. Buskar skall tillåtas växa upp på rösena där dock ansning av lövet skall ske så att detta inte menligt skadar betet. Enstaka stammar t ex av hassel och lind skall lämnas och bli gamla även på några av rösena. Bete med nötkreatur.

Betetryckt skall vara sådant att grässvålen är väl avbetad i hela området och inget fjolårsgräs står kvar och ingen gräsförna ansamlas annat än inom mindre partier vissa år.

Skötselområde d (9,0 ha)

Beskrivning: Ekdominerad olikåldrig ädellövskog. På höjden öster om vägen finns en fornlämning, en stensättning. Höjden har branta sluttningar. Detta delområde har, tillsammans med områdena b och h konstaterats hysa ovanligt många hotade arter bl a lavar och vedinsekter bundna till gammal ädellövskog med lind, bok och ek. Se beskrivningen i beslutet.

Mål: Ädellövskog som utvecklas i huvudsak fritt.

Åtgärder: Stensättningen skall hållas fri från vegetation. Enstaka plockhuggning skall ske vid behov för att gynna vissa träds utveckling till mycket grova träd. Røjningar och enstaka plockhuggningar får ske av bok när denna riskerar att dominera beståndet.

Skötselområde e (9,0 ha)

Beskrivning: Betesmark (delvis f d åker) med busk- och trädbevuxna odlingsrösen. I strandzonen finns lövskog med hassel, ek och björk som betas. Betesmarken har en ålderdomlig struktur som är ovanligt välbevarad och värdefull genom att den är anpassad till naturliga förutsättningar och inte stenröjd eller utjämnad med nutidens metoder. Stängseldragningen är inte överallt anpassad till denna struktur. Bryn, kantzoner och rösen innehåller ovanligt många busk- och trädslag.

Mål: Öppen beteshävdad mark med bibehållande av den kulturhistoriskt intressanta strukturen med en ålderdomlig fördelning av små öppna ytor mellan olika rösen.

Åtgärder: Enligt särskild åtgärdsplan och avtal med brukaren flyttas en del av stängslan så att de följer vägar, skogskanter och andra gränser enligt den gamla strukturen. Flertalet lindar i området hamlas medan särskilt en grupp i norra delen sparas tills vidare. Flertalet hasselrunnor föryngras. Betas med nötkreatur och enstaka hästar. Betestrycket skall vara sådant att gräsvålen är väl avbetad i hela området och inget fjolårsgräs står kvar och ingen förna ansamlas annat än inom mindre partier vissa år. Om brukaren är intresserad kan någon del av det som tidigare varit åker tas upp och brukas som åker. Artrikedomen i busk- och trädskikt skall bibehållas.

Anläggandet av en ny parkeringsplats inom detta område skall ske väster om områdets enda slånbuskage och så att detta inte skadas.

Skötselområde f (4,2 ha)

Beskrivning: Igenvuxen ekhagmark med en fornlämning i den sydöstra delen, ett röse med hällkista. Nordvästra delen av området domineras av lind, såväl gamla hamlade som yngre. I fältskiktet finns bl.a. blåsippa och tandrot.

Mål: Ekhagmark där de förekommande ekarna gynnas och tillåts leva och småningom dö i beståndet, linden utgör så småningom en större andel av beståndet än nu. Båda alternativen igenväxande hagmark resp betad hagmark är förenliga med reservatets syfte. Markägare och brukare får därför styra målet inom ramen för hänsyn till ek och lind ovan.

Åtgärder: Gran gallras och röjs bort. Fornlämningen vårdas genom att området där den ligger hålls fritt från buskar och träd. Om området inte betas skall skötseln inriktas på att de grova ekarna frihuggs och lind gyn-

nas. Om bete sker i detta område skall dessutom röjning och gallring ske så att betet gynnas.

Skötselområde g (3,3 ha)

Beskrivning: Blandskogsbevuxna halvö och öar i Möckeln, benämnda Getudden, Ekön och Skumshall m fl.

Mål: Skogen utvecklas fritt.

Åtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde h (8,4 ha)

Beskrivning: Blandskog av gran (varav några mycket grova), lind, ek och björk i branten som delvis är en lodvägg väster om Taxås klint, samt hassel som röjts fram till ett särskilt delbestånd i området. I området finns svampen lindskål och flera hotade insekts- och lavararter. Flera lämningar från stenbrytningstiden (c:a 1870-1910), bl a 2 pirer norr om Getudden, skrotstestippar, fästen för kranar, enstensatt brunn och jordkällare finns inom området.

Mål: Linddominerad ädellövskog som i huvudsak får utvecklas fritt.

Åtgärder: Strandzonen nedanför den gamla strandvallen av c:a 30 meters bredd skall lämnas orörd. Granarna i området skall avverkas genom plockhuggning successivt under c:a 25 år för att gynna självföryngring och en ökande andel av lind och ek m fl lövträd. Enstaka grovgreniga granar skall tillåtas utvecklas och dö i beståndet. Plockhuggning och röjning skall vid behov ske för att styra att bok inte dominerar området. Röjning och viss plockhuggning skall ske i hasselbeståndet för att gynna några hasselrunnors utveckling till grövre dimensioner, hög ålder och med naturligt inslag av död ved. Plockhuggning för att förbättra utsikten från Taxås klint skall ske vid behov. Röjning och viss plockhuggning skall ske för att hindra att lämningarna från stenbrytningstiden skadas och för att göra dem synliga för besökare. Informationstavla sätts upp.

Skötselområde i (4,9 ha)

Beskrivning: Medelålders granskog med ojämna beståndsgränser mot omgivande delområden i väster och söder.

Mål: Ädellövskog som utvecklas fritt.

1994-12-12

231-4975-89
65

Åtgärder: Sköts normalt fram till och med slutavverkningen. Vid gallring och slutavverkning skall förekommande lövträd gynnas och sparas.

Skötselområde j (0,6 ha)

Beskrivning: Utsiktsplatsen Taxås klint från vilken man har en vid utblick över östra delen av sjön Möckeln. Utsiktsplatsen har hittills skötts genom röjningsinsatser bl a som beredskapsarbeten.

Mål: Utsikts- och informationsplats med glest busk- och trädskikt.

Åtgärder: Röjning av visst sly och av unggranar skall ske c:a vart 5:e år. Enstaka träd t.ex. av sälg tillåts utvecklas så att de på sikt kan ersätta de grova träd som nu finns. Rosor, hagtorn och en gynnas i utskiktet. Stormfällda träd flyttas till område h så att de kan förmultna där. Informationstavla sätts upp.

Skötselområde k (1,5 ha)

Beskrivning: Gammal grandominerad skog med enstaka mycket grova granar och blandskogsbevuxen strandzon. De hotade insekter som finns här är särskilt bundna till grova granar.

Mål: Granskog som i huvudsak får utvecklas fritt.

Åtgärder: Viss plockhuggning skall ske vid behov för att gynna de grova granarna eller förekommande lövträd i beståndet. Strandzonen som skiljer sig markant från resten av beståndet genom en högre lövandel skall lämnas orörd.

C ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET

Ett av syftena med reservatet är att med hänsyn till områdets värden främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv.

Inom naturreservatet skall två stigar iordningställas för allmänheten och markeras. Eldstäderna i område h skall städas bort och eldningsförbudsskylt uppsättas.

Parkeringsplats skall iordningställas väster om den nuvarande privata parkeringsplatsen och skyltas av naturvårdsförvaltaren. Sopställ anordnas vid parkeringsplatsen. Torrdass anordnas om så erfordras.

1994-12-12

231-4975-89
65

D UTMÄRKNING OCH INFORMATION

Reservatsgränsen skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Informationsskyltar skall sättas upp på lämpliga ställen i reservatet som vid parkeringsplatsen och på Taxås klint samt på Getudden och vid pirerna i område h.

E DOKUMENTATION AV RESERVATETS UTVECKLING

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- skötselområde
- utförd åtgärd inom respektive skötselområde,
- år och månad för åtgärdens utförande,

Dessutom bör eventuell notering om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom reservatet göras samt fotografering ske regelbundet även av områden som inte åtgärdas.

F ANSVAR OCH KOSTNADER FÖR SKÖTSELN

Uppsättning av informationstavlor, skötsel av sociala anordningar, samt utmärkning av reservatets gränser enligt den ekonomiska planen, bilaga 5 till reservatsbeslutet, ombesörjes och bekostas av staten genom naturvårdsförvaltaren, som också svarar för underhållet av anordningarna. Staten bidrar också ekonomiskt till hävden av odlingsmarkerna, enligt beräkningsgrunderna för landskapsvårdsersättning.

Älmhults kommun ombesörjer och bekostar enligt avtal med naturvårdsförvaltaren anskaffning och tömning av sopkärl och av TC om det erfordras.

Markägarna har huvudansvaret för hävden av odlingsmarkerna. Detta ansvar kan genom avtal överlätas på naturvårdsförvaltaren.

Normala skogsvårdsåtgärder i områdena a och i skall fram till och med slutavverkningen ombesörjas av markägarna i samråd med naturvårdsförvaltaren Skogsvårdsstyrelsen. Dessa åtgärder bekostas av markägarna. Naturvårdande skötselåtgärder i de övriga delområdena samt i områdena a och i efter slutavverkningen åvilar naturvårdsförvaltaren och bekostas av staten.